

Bitva

Už plných pět týdnů trvá obležení města.

Jako pomatení zatracenci se ploužili lidé mezi domy a po hradním nádvoří. Nadarmo marnili časem, prodlévajíce před vyschlými kašnami, čekajíce na šťastnou chvíli, kdy v nich zašplouchá zase živá voda. Hlad krákorál po rynku i na ulici, plížil se drze do příbytků a usedal za prázdnými stoly.

Obroku pro koně se nedostává, postačí sotva na týden. Zítra koně dostanou poslední seno. Už nyní řičí, dupou kopyty, otáčejí chtivě hlavy, když krmič vstupuje do stáje.

Kuriviál, podkoní, včera slzel, když odcházel ze stájí a desítky lačných zvířat jej smutně provázely.

„Zítra, miláčkové, budete vytahovat ze žebříků poslední sousta sena.“

Ješek z Lamberka, který je úderník každým coulem, divoce kleje. Stěžuje si hradnímu hejtmanu:

„Jaký je to život tady? Řemeny si chlapci utahují kolem břicha každý den o půl pídě, žaludek nám vraští, krev vodnatí a morek v kostech vysychá. Nemohu se už dívat, pane bratře, jak ty mrchy kumánské pijí naše moravské víno vleže a přímo ze sudů. Všechny vinné sklepy od Hnánic, Šatova až do Dunajovic vyplenili. Musíme ihned veškerou silou, se vším lidem vyrazit a bít Uhry i Rakušany, nemají-li tady zahynout všichni naši lidé i koně hladem, žízni i nudou.“

„Musíme mít ještě jeden či dva dny strpení, pane bratře. Ale brzy si pro své víno i jiné ještě potřebnější věci půjdem, toho držím už takřka jistotu.“ Uklidňoval bojovného druha hejtman.

Pan Ješek už ničeho nenamítal. Řekne-li Hynek z Kunštátu, že má téměř jistotu, to už celý pěkný holub vrká v jeho krosně. Věděl dobře, že Jevišovický slov marně netratí.

Také rotní přišli na hrad a ptají se vojvody:

„Kdy konečně udeříme?“

Odpovídá:

„Vím dobře, že je hlad a nouze. Ale ještě my vládneme času. Náš den už velmi brzy přijde, milí přátelé.“

Ale sám je už starostliv a znepokojen. Vidí, že jeho lidu je zapotřebí nejen krmě, ale také činů a vzpruhy. Uhři lezou šancemi ustavičně blíž a dotěrněji k hradbě i branám. Zkušený vojvoda ví, že voják ztrácí bojové nadšení, není-li úspěchu, ubývá krmě a množí se vši. Ale ještě vyčkává.

Konečně! Rychlý, čtyřnohý posel, jeho Ostříž, přinesl mu od Nekňuby ze Ztraceného mlýna velmi důležitou zprávu. Ta hradního hejtmana zázračně vzpružila, všecek okřál.

Ihned dal zavolat všechny milé pány bratry na hrad. Brzy přijeli. Vstupují do velitelské síně Ješek z Lamberka, bitovský Aleš a Lipolt, Vok z Holštejna, Hynkův bratr Jindřich z Jevišovic, Kuriviál a Petratura. Přišli zachmuřeni, s tvářemi ustaranými. Ale hejtman se usmívá dnes vesele. Jeho dobrá míra nakazila všechny příchozí, z jeho tváře vidí, že má pro ně zajisté dobré zvěsti.

Praví potěšen:

„Och – znám cenu svých lidí. Náš Nekňuba přece jen vyzraje na lišáka Zikmunda. Platně koná svoje dílo. Právě mi poslal po dobrém poslu významnou zprávu: pozítří jitem zaútočí Uher i Rakušan všemi svými silami. To je pro nás zvěst drahocenná. Známe záměry útočnickovy a připravíme se, abychom je zkřížili.“

Rozvrhl a vyložil podrobně všem jejich úkol i práci pro blížký boj. Jeho plán bitvy proti přesile nepřátel byl odvážný, ale byl všemi přijat. Konečně tedy přišla chvíle činů.

„Jde o to, abychom vývoj bitvy určovali my a nikoliv ten Pipa,“ pravil Ješek z Lamberka, „plán je dobrý.“

Vok z Holštejna ve dnech líbánek zapomínal poněkud na náboženství a pobožné skutky. Ale nyní, kdy je plán bitvy připraven a blíží se rozhodné střetnutí, vyslovil přání, aby duchovenstvo všech far i klášterů ve městě bylo požádáno o modlitby ku zdaru věci.

„Nebojte se,“ praví Ješek. „Potměšilí dominikáni se už dlouho modlí za vítězství Zikmundovo. Dal jsem je dobře střežit. Zato všechny ctihodné sestry svaté Kláry i bratři řehole minoritů budou nám pomáhat modlitbou a posílat vypasené premonstráty Lučany do horoucích pekel. Naše nenávisť k ryšavému uherskému králi není nepatrná, ale právě tak všichni chudí mníškové i kaplani ve městě s radostí by loucké vykoupali v řece. Láska mezi duchovními a nanejvýš mezi církevními řády toho času je zoufalá.“

Nadto naši minorité ví, že řádová kanonie v Louce přísahala Zikmundovi a Rakušanu. To oni bohaté a pyšné kanonii ani opatu nikdy neodpustí.“

Pan Hynek dodal:

„Proto také minorité vypravili dvě desítky ozbrojenců na zdi. Konají nám ještě jiné platné služby. Povzbuzují chudý městský lid.“

Zatímco velitelé hovořili, vstoupil do síně velitel hradních drabantů. Slavnostním hlasem oznamuje příchod posla českého krále Václava.

Všichni přítomní vzrušeně povstali a hledí udiveně na sebe:

„Je to možné? Co přináší králův posel? Uhři propustili posla českého krále? V tom bude jistě zas nějaká Zikmundova pleticha!“ podotýká pan Ješek.

Posel předložil hradnímu hejtmanu opravdu list s pečeti královskou. V listě psaném v městě Vratislavě oznamuje král Václav, že jednání s králem polským o vojenskou pomoc skončilo neúspěšně. Nezdar donutil jej uzavřít smír s Joštem. Král uznává statečnost obránců města Znojma, ale žádá královského purkrabího Hynka z Kunštátu, aby neprodleně vydal město i hrad markrabímu Joštovi. Taková je přízeň i vůle královská.

„To není vůle Václavova, ale ďábelská pleticha Joštova a Zikmundova,“ burácí Ješek Sokol. „Je to jistě list podvržený, diktovaný Joštem anebo hanebný padělek mistra a umělce ve výrobě podvrhů, Zikmundova kancléře Kašpara Šlika. Zikmund chce rozložit a ochromit před bitvou naše síly.“

Hradní hejtman mlčí a dlouho uvažuje. Pozorně zkoumá obsah listu i pečeť. Nakonec klidně praví:

„List je pravý. Náš král patrně ve Vratislavi u Jagiela nepochodil. Ztratil on i jeho rádcové víru v úspěch našeho boje. Ale Jeho Milost český král nás pověřil úkolem strážít hranici moravské země proti vpádu cizích vetřelců. Bráníme Znojmo. List a rozkaz královský je svatý, ale není možno jej vyplnit, neboť město není obleženo vojsky markrabího Jošta, ale krále uherského a Rakušana. Těm města ani hradu nevydáme.“

Také Vok z Holštejna má jisté pochybnosti o motivech a skutečné, pravé vůli českého krále:

„Nám není možné za obležení bezpečně zjistit, není-li zase jat, už po třetí. Psal-li list ze svobodné vůle či jako vězeň pod hrubým nátiskem.“

Řeč Ješka Sokole je odbojná:

„Zajisté chapadle Zikmundova jsou dlouhá, jak vidíme na případu markrabího Prokopa. Ale doufejme, že náš král psal tento list na svobodě. Nicméně tvář a nálada Václavova a jeho rádců je měnivá jako obloha a jako jejich mince. Zítra už možná přijde rozkaz opačný. Nám zde nepřísluší zkoumat za obležení pravý stav věcí. Tváří v tvář zarputilému Zikmundovi sami musíme posoudit, co tady prospívá a škodí zemi i králi, který už dvakrát upadl do cizích osidel nedokázav uhájiti vlastní osobní bezpečnost. Je vůči svému věrolomnému bratru a mocichtivému Joštovi důvěřivý jako dítě.“

Vůdcové se usnášejí připravit všechno k zítřejšímu boji. Po poradě pan Vok odjel na Hradiště za mladou chotí, také oba bitovští odjeli ke svým zbrojným. Hynek z Kunštátu, Ješek Sokol, Jindřich z Jevišovic a další vydali se pěšky na přehlídku opevnění a stráží.

Když se vraceli, byla už noc. Ten rynek býval v časech míru střediskem nočního veselí, kde ozvuky dobré míry měšťanů i bujnosti hradních zbrojných dopadaly z oken krčem na hlavy chodců venku. Nad štíty domů na srpnovém nebi září hvězdy. Je noc stvořená ku snění, veselým podnikům a k lásce. Ale dnes je tady neobvyklé ticho, podivný klid. Únava obležení a hlad položily ruce také na domy bujného veselí. Jen z jediné krčmy „U černého psa“, kde šenkuje víno krásná Marina, zazněla melodie loutny a zpěvu.

„Pozítří budeme mít těžký den,“ míní pan Hynek. „Ale bude horko také útočníku.“

Hejtman neustále myslí na blížký boj.

„Miluji takové horké dny. Už se mi nadmíru stýská po řádné seči. Po takových rušných dnech noci bývají líbezná a chladná vína příjemně osvěží tělo i srdce, krmě lépe chutná,“ hlaholí pan Sokol.

Ale Jindřich z Jevišovic, který kráčí po levici hradního hejtmana, je pohřížen v zamyšlení. Než se rozloučili, svěřil se se svou starostí bratru:

„Nejtěžší boje můžeme očekávat u Východní brány. Na severu od ní k Pražské bráně je naše pásmo zdi zpevněno dvěma silnými věžemi. Do těchto jsem vložil silnou ostrahu svých vyzkoušených lidí. Ale městské zdi a Východní bránu budou hájit měšťané. Obávám se, jak vydrží nápory Uhrů po tu dobu, než se bude moci rozvinout náš protiútok. Stmelil jsem je sice za obležení v pevný sbor, ale mám pochyby o jejich vytrvalosti a bojové síle. Pravda – vykonali už nejedno dobré dílo. Ale jak bude za velké bitvy – nevím.“

Hejtman klade ruku na rámě svého bratra:

„Měšťané? Jsou v dobrých rukou. Důvěřuji tobě i Kuriviálovi plně. Ale pro větší jistotu ponechám jako zálohu měšťanskému sboru sekyrníky, vedené Petraturou. Budou ti v čase tísne k ruce. Ti vykonají divy. Náš Petratura je drží pevně v hrsti a tito muži, spjati pevnou kázní, mají ho rádi, půjdou za ním důvěřivě do nejprudší seče.“

Oči Jindřicha z Jevišovic zasvítily důvěřivou nadějí. Rozloučili se spolu pevným stiskem rukou.

Příštího dne ráno nařídil hejtman rozdílet mužům k obědu i večeři plnou dávku masa. Také koně dostali vrchovatou odměrku obroku.

Toulce se naplňují šípy a ještě se jich kupí hromady na hradbách. Meče se zkoušejí a ostří, všechny dílny zakypěly prací. Byl dán rozkaz, aby na večer byly zapáleny ohně pod kotly, naplněnými smolou a vodou.

Staří sekáči se vzpružili. Hned poznali, že se připravují velké události. Však byli už hrubě netrpěliví.

„Potřebujem už protáhnout ztuhlé údy. Také zbroj a oděny je nutno provětrat po kolbišti i v širém poli, aby ke kůži nepřirostly!“

„Konečně přijde pravá chvíle pro duši vojenskou, pro jízdné, kopiníky, sudličníky, sekyrníky, drabanty i pakosty,“ pravil Petratura sekyrníkům, když jim přinesl noviny o těch přípravách a o tom, jak se kouří v kuchyních nad kotly, naplněnými masem a vůněmi.

Přikázal, aby sekyrníci trvali v hotovosti a drželi zbroj nabroušenu.

Toho dne večer západ slunce byl krvavý. Klesalo hluboko mezi Hradištěm a Kraví horou nad hlubokým dyjským údolím. Západní zdi hradu nad řekou a Granicí jsou v jednom plameni.

Před půlnocí, za plné tmy rozdělil hejtman vojska. Kolem jízdy, která bude páteří bitvy, rozložil záměrně pěší houfy podle zbraní, ozbrojenou čeleď i měšťanské sbory. Budou dnes nocovat venku, u hradeb, jezdcí u svých koní. Když bylo všechno připraveno, vystoupil na věž. Dlouho do noci seděl na cimbuří a těšil se z pěkné hvězdné letní noci.

V srpnu vždycky padají hvězdy. Toho roku z oblohy jen přšely.

Večer před bitvou všecek tábor Uhrů vřel jako obrovský kotlík vody. Posilňovali se na zítřejší den, pekouce slepice, skopce, husy i psy. Huby, nosy i sukně na stehnech se lesknou tukem, boty se blyští psím sádlem, chřtány hoří pálenou koňalkou.

Na večeři přišli král i vévoda v černém aksamitu. Rysí hlava Zikmundova se na něm točila nepokojně jako povětrník. Král je nesvůj, poněkud vzrušen. Opat sklání před oběma vladaři hlavu v hluboké reverenci, mžouravé oči se usmívají naději i nepokojným štěstím. U stolu večeřadla zasedli dnes také Pipa z Ozory a všichni kanovníci.

Učený konventuál a astrolog, reverendus Jeremiáš, praví vojevůdci:

„Zítřka přijde bouře s deštěm, Jasnosti. Při západu bylo slunce krvavé a kalně ohnivý obzorník odděloval zemi od oblohy.“

Ale voják mávl rukou:

„Takové nebe je v Uhřích na stepi každý večer. Moje dna je spolehlivý prorok povětří. Neříká mi nic.“

I při večeři zůstával král nepokojný. Čekal na svého milce Bardosyho, až přijde a dá mu diskrétní znamení, že kyprounká vdova ze mlýna je už tady. Opat je už zasvěcen, nebude třeba se králi ostýchat. Zikmundovy záliby jsou známy. Rád si lichotil, že má ctnosti i neřesti starých Římanů. Svěřil se opatu, že nařídil únos moravské Sabinky do kláštera.

Ale Bardosy se dlouho nevrací. Král je mrzut, chybí mu tady nejen ženské pižmo, ale také jeho šaškové a šprýmaři. Opat se mu s věčným pochlebováním, chtivostí a skuhráním už dokonale zprotivil.

Ten právě stojí v koutku večeřadla, zabrán v důležitém hovoru s válečníkem.

Jen ať reverendissimus opat neopomene zavčas poslat vozy i s čeledí do Znojma. Ať stojí zítra před večerem připraveny na Dolním rynku. Rakušané si po libosti zadrancují ve Starém městě, Uhři, Kumáni a hajduci na Novém, opatu jsou vyhrazeny měšťanské domy na Dolním rynku. Jeho Veličenstvu náleží hrad.

Ale nesluší se přece opatu, muži církevnímu, aby vedl plenění.

Prozíravý Pipa se nedal mýlit. Postihl chtivý záblesk v očích církevního velmože.

„Plně to uznávám. Eminence ať se jen modlí za vítězné blaho vojsk a krále. Postačí, když Louka pošle do města vozy a čeled'. O všechno ostatní bude postaráno. Na všechno je předem pamatováno.“

Opravdu na všechno ten voják moudře myslí. Je to vskutku bystrá hlava, uznale si říká opat Jan.

Bardosy se nevrací. Co s ním je?

Král se svěřil se svou starostí vojevůdci.

„Oh, ten čilý Bardosy, nemějte obav, Vaše Milosti. Vrátil se jistě k ránu, siný v obličejí a s opuchlými víčky, jak bývá u něho obyčejem.“

Když opat po večeři zůstal sám, roztočil palce na břicho a uvažoval: zítra padne jako Ninive to pyšné a lstivé Znojmo. Vítězství máme na dosah téhle ruky, je už vlastně tady. Přinese zajisté vytoužený prospěch. Počítá zboží, jež připojí ke klášteru: Jevišovice, Myslibořice, Únanov, Bojanovice, Klučovice a možná také hrad Rabštejn a Rouchovany. Rozmnoží statky konventu, získá klášteru nové prospěchy i úctu a sobě zásluhu. Možná, že jí bude jednou před božím soudem na nebesích potřebovat. Mnoho zboží, pravda, ten Suchý Čert se všemi jeho příbuznými nemá, ale každé zrnko je dobré. Myslel především na Rabštejn a Rouchovany, ty padnou jistě do lačného a lakomého volete markrabího. Co všechno se už vešlo do jeho nenasytného vaku! Ale je tady blízký Únanov a ten bude Louce hrubě příhodný.

Vévoda za večerů pije, jí a sedí víc, než je jeho mohutnému tělu zdrávo. Jeho sny jsou nepokojné, divoké a těžké. Ryjí mu celou noc v hlavě hůř než divoké svině v ornici. Ráno při oblékání sdílí svoje zážitky komorníku, který se služebnickou účastí naslouchá.

Tento vladař, zvaný „Div světa“, mnoho mužné krásy nepojedl. Na kulaté hlavě pod černými vlasy svítí veliké, poněkud děsivé oči, jeho tváře jsou snědé, zuby vynikají z odulých

rtů. Za smíchu je čertovsky šeredný. Proto asi mluví a směje se jen málo. Ale jeho pochlebníci říkají o něm, že je poctivý. Uherský král však prohlašoval tuto Rakušanovu poctivost za prostomyslnou hloupost a hluboce jí pohrdal.

Dnes zdál se vévodovi sen nadmíru líbezný. Viděl jasně, jak jeho ztepilá železná jízda útočíc přebrodiva Dyji a razí pěším houfům cestu. Ti jako hbité kočky vyšplhali na srázné svahy a vpadli do Znojma, aby otevřeli Uhrům a Kumánům brány. Potom seděl na stoličce pod širým nebem, na Horním rynku toho spanilého města. Odbojní, mrační konšelé i měšťané s hlavami pochýlenými slibují mu poslušnost. A sen ještě dále pokračoval. Byl vladařem toho utěšeného kraje: rozsáhlých lesů, rybnaté řeky i všech sličných hradů nad její modrozelenou pentlí. Objížděl lovcí zámek Nový Hrádek, Chýji, Vranov, Cornštejn, Bítov, Frejštejn, početné dědiny a obory. Na stráních se pase plno stád kadeřavých ovcí a ve vsích ho vítá veselý a pracovitý lid.

Ten sen vytrhnul z kořene všechny jeho pochybnosti o úspěchu dnešního podniku. Bude úspěšný. Vévoda je klidný a šťasten. Zapomněl docela, že si už dvakrát zranil leb o znojenskou skálu. Je pln radostného jitrního a velkopanského rozmaru. Bude ten sen vypravovat Zikmundovi i opatovi hned ráno, zajisté je potěší.

Brzy ráno konal opat Jan adorační hodinu v chrámu a král i vévoda poslouchali ranní mši. Potom oba vladaři vyjeli na kobylách, aby sledovali svou bitvu.

Jitro je svěží a slunné, plné vonného letního jasu. Dálavy na jihovýchodě k Jaroslavicím jsou neobyčejně čisté. Jen nad Dyjí od Čekanova a k Milfroni se ještě převalují bílé chuchvalce mlhy.

Bardosy nepřijel, vdovu nepřivezl.

Vévoda vypravuje králi svůj sen. Zikmund naslouchá jen roztržitě, ale přece jen přikyvuje a praví:

„Mám stejně plnou důvěru v Pipu. Ovládá dokonale všechny vlašské válečné fortele. Je to vtípná hlava.“

V uctivém odstupu za vladaři jede Pipa z Ozory. S družinou ocasníků, šlechticů a drabantů. Chlapík černý, s kníry na dvě stopy. Bude podávat Jeho Veličenstvu zprávy o průběhu boje. Podrobné rozkazy byly veliteli uděleny už včera.

Tisíce kumánských kobyl s dlouhou hřívou už krouží podél městských příkopů poblíž Vídeňské brány.

Mají zastřít pravé záměry Uhra.

Toho rána Vok z Holštejna vstal z lože záhy, ještě za tmy. Po líbezné noci bylo se mu rozloučení s mladou chotí líto. Líbal ji dlouho. Vykoupal se v mléce něhy a lásky, je občerstven a silný. Je vesel a cítil v sobě plno odvahy. Jsou jitra, naplněná bezpečnou jistotou a toto je jedním z nich. Důvěřoval dni, svým jezdcům i sobě, když se strojil k bojovému střetnutí.

Paní Katruše vyšla za ním na proboštský dvůr. Když odjížděl v čele houfu, pohlížela za ním ustaraně a s dojmavou láskou. Je pyšna na svého rytíře. Konečně tedy její vytrvalá láska uvedla do souladu jeho mysl s mužností a křepkostí. Jaký to sličný muž, statný mileneček a bojovný bitec. Jak se křepce vyšvihl i v těžkém pancíři na svého koně. Obrací se a posílá polibek své choti na odchodu do krvavého zápasu.

Och, jak velice ho miluje.

Byla ženou statečnou i milující a pozdržela ho polibky i objetími. Proto nyní pospíchal. Lesem zamířil k Čekanovskému mlýnu. Tam čeká hlavní houf jízdy na svého vůdce. Když vyjel na lesní cestu, cítil a ostře vnímal vůni jahodí a malin. Spěchá s družinou po příkrém svahu k řece. Konečně stojí nad jejím proudem. Diví se, kolik třpytu je v ranním proudění té vody.

Pustil se do práce s nadšením mladého bojovníka. Neměl ještě pro velkou bitvu mnoho zkušeností vůdcovských, ale dnes pocituje v sobě jarou jistotu a odvahu. Drží v hlavě dobře všechny rady i rozkazy hradního hejtmána, jak je s ním pro dnešní boj rozvrhl v četných poradách.

Jeho pakostové, ztracenci a jiné menší houfy přešly už za noci řeku u Devíti Mlýnů a svádějí první potyčky s Rakušany. Zatím si jen pohrávají, nutíce je co nejvíce do šíře rozčlenit a rozptýlit vojska.

Vzrušení proběhlo houfy, když zbrojní uviděli mezi sebou mladého vojvodu. Ví, že půjde do tuhého. Jak se octl v čele jízdných, tasil meč. Hlavní houfy se šikují k bojovému nástupu. Část jízdy rychle cválá cestou k průsmyku, jiní, postupující po příkrém svahu, vedou koně za udidla. Rychle ztečí berou křovinaté stráně na pravém břehu řeky a bojem pronikají na plošinu návrší.

Zatím vyšlo slunce. Dole v klíně údolí je ještě mlha a nad městem se vznáší šedý a fialový kouř, ale veliký a rudý kotouč sluneční se o něj silně opírá. Konečně světlo vítězí nad mlhou a kouřem, Podyjí zase plane jeho září. Jako mladý orel hledí bojovník do slunce, neklopí zrak před jeho světlem. Je zářivý jako Cedeen ve svém pancíři, když se strojí udeřit na Moabitské. Pohledem pozdravuje Hradiště, kde na svého rytíře myslí paní jeho srdce.

Tak rodící se srpnový den zastihl na temeni Kraví hory ozbrojené muže v litém boji. Vok z Holštejna a jeho jízdní berou od Devíti Mlýnů a Čekanova Rakušany z boku. Mezery mezi jízdou vyplňuje pěší lid. Bitva se rozvíjí ostře. Obří Hlava a Býčí skála se dívají z druhého břehu na to podivné hemžení lidí.

Na východní straně města započalo klání ještě dříve, než letní slunce vyšlo nad Suchohrdly. Už večer a za noci se šikanovali obránci za hradbami. Záhody nocovaly na obou rýncích i na hradním nádvoří. Od prvního rozbřesku se šinou kyrysníci, sudličníci, sekyrníci a jiný zbrojný lid tiše k hradbám. Je šeré ráno. Chladné záblesky z ostří halaparten šlehají do očí rozespalých děveček, čekajících u kašen na krůpěj vody. Ještě než nadešel úsvit, byla všechna vojska seřazena na výpadových stanovištích.

Za hradbami u výpadových bran se navršilo napětí. Za čekání před bojem se čas těžce položil na údy bojovníků, míjí pomalu, snad se zastavil.

I koně ztichli, z dlouhé chvíle hryžou udidla. Tísňivý tlak se usadil na hrudi zbrojných, všechny smysly jsou zjitřeny, citlivě vnímají každý hluk a pohyb, jak zde čekají u koní, levou rukou se opírajíce o spuštěná kopí, řemen uzdy ovinut kolem pravé ruky. Ale to všechno jen do okamžiku, kdy se ozve povel, kdy se dají do pohybu, než ruce se budou moci zbraní rozmáchnout.

Také vůdcové vyjeli ke svým šikům. Družně jedou od královského hradu ve čtveřici: Hynek z Kunštátu, Ješek Sokol z Lamberka, Lipolt a Aleš z Bítova. Jindřich z Jevišovic a Kuriviál jsou už od půlnoci na hradbách a na novosedelských srubech, dávají poslední rozkazy rotným na srubech i velitelům městských houfů.

Řady jezdců strnuly, jak se před nimi objevily velitelské pancíře a přilbice s chocholy. Jakmile se před svými lidmi objevil Ješek Sokol, zajiskřily jeho sokolíkům oči. Pozorovali s potěšením, jak pevně sedí na brně jejich brunátný obr, podoben věru světlému bohu Perunovi. U pasu z ozdobené kůže visí mu široký a těžký meč o vysokém jílci. Z válečnicka prýštilo zdraví, vyzařovala síla a oheň jako zář z jasného krbu. V jeho pohledu je bdělost a krutost válečná. Jeho jízdní, když je s nimi, hledí v neotřesitelném klidu blízké bitvě vstříc. Jejich mysl tvrdne stejně jako krunýr na hrudi. Cítí se silni právě jako je sebou jist jejich vojvoda.

Také Hynek z Kunštátu přijel ke svým, ozdoben výsostnými hejtmanskými znaky. Na šíji a hrudi zlatý řetěz, v pravici palcát. Z jeho šedých očí vyzařuje na jeho muže pevný klid. Tako jeho zbrojným mužněla srdce a tvrdla odvaha, když byl s nimi. Zajisté množství násobí sílu a odvahu mužů. Ale velitel ji sjednocuje a ukovává v obrněnou pěst. Vůli svých

bojovníků spájí v jedno kladivo. Mozek pana z Kunštátu pracoval pomaleji než u Ješka Sokola, střízlivě a rozvážně. Před bojem se řídil římskou zásadou: festina lento! Spěchej pomalu! Ale za bitvy jeho ruka bije tvrdě. V seči se musí udeřit prudce. Hejtman čeká a mlčky přihlíží, jak jízdní upravují ještě zbroj, zkoušení, zda sedla jsou pevně utažena.

Jakmile se rozednilo a obzor vyjasnil, oba velitelé vystoupili na hradební věž, aby shlédli bojové přípravy protivníka.

Zatím se bojuje jen před Vídeňskou branou. Zde Kumáni dotírají od Louky na město. Obrana na hradbách pracuje horečně. Do chřípí i na plíce dolehl zápach síry. Aby zastřel svoje skutečné záměry, dal Pipa z Ozory útočit na Vídeňskou bránu. V širokých vlnách dvakrát za sebou hnal Kumány přímo na valy, příkopy a zdi. Jezdci mají na ramenou žebře a háky. Ale hejtman se nedal mýlit. Odhalil rychle tan málo důmyslný úskok. Neviděl zde Uhrů, jádra vojsk. Dal stejně dvakrát vyrazit dvěma rotám bitovské jízdy. Podruhé nařídil protiútočit silně, ale bitovští dostali pokyn, aby dbali znamení rohu. Po odražení kumánského útoku nechť udržují boj, jen aby neuhasl. Kumáni udeřili dvakrát. Byvše odražení, ustoupili a spokojili se s harcováním.

Zato hejtman i Ješek Sokol pozorně a starostlivě sledují mohutné šiky uherské jízdy nad údolím potoku Lesky. Na svahu, na polích i vinicích od Suchohrdel a Kuchařovic až k potoku stojí jich řady. Oči ani nepřehlédly konce těch zástupů. Také lesík na suchohrdelském chlumu byl jich plný, tam jsou Pipovy zálohy. Všude, kam oči dohlédnou, nehybná mračna lidu na koních. Obránci vyčkávali, kterým směrem se pohnou. Sledují, jak před vojsky projíždějí hardovníci, přinášející rozkazy. Oči Ješka Sokola nad dvěma listy černých knírů se do těch Zikmundových houfů zavrtávaly jako nebozezy.

Nejtěžší úkol za prvního útoku bude mít obrana srubů na Nových Sadech. Aby útok cizí jízdy nedolehl plnou silou na městské zdi, vybudovali obránci města nad potokem a údolím Leskou dva silné sruby. Jeden chrání přístup a cestu od Kuchařovic a druhý od Suchohrdel. Oba sruby spojuje řada chalup v zahrádkách. Do srubů vložil Kuriviál nejzdatnější lučištníky a sudličníky. Na ně dolehne první a nejprudší úder útočnickův.

Konečně černý mrak se pohnul. Řady Uhrů se zavlnily a strašný přívál koní, mužů, kopí a mečů se valí k Lesce. Vzdálený řev lidských hlasů zaléhal až do města.

Oba velitelé sestoupili z věže, aby se postavili do čela svých houfů.

Jízda Ješka Sokola je připravena na Horním rynku. Její čelo je v Kovářské ulici a u kláštera Dominikánů. Vpředu Východní bránu a hrazení zdí brání Jindřich z Jevišovic s městskými houfy a dvě rotý Kuriviálový.

Když uherští jezdci i pěší sestoupili do údolí Lesky, ostraža srubů i chalup na ně vystřelila mrak šípů. Uhři obklopili oba sruby jako roje mravenců a pokoušejí se je ztéci. Jiné proudy jízdy se ženou k hradbám stále blíž. Zde je praky uvítaly kamennými koulemi. Koně před příkopem se vzpínají, jezdci padají z koní. Ale už jsou zde také pěší, ti naplňují příkop otepmi roští i hlínou, aby pronikli k hrazení. Pracují už také kopí a meče. Tam, kde jsou nad hradbou dvě mohutné a pevné věže, leží před nimi už první mrtví. Ač zde ostraža koná divy, před hradbami dále k severu i k jihu se bitva vyvíjí nepříznivě. Jízdní i pěší Uhři, ač na sta mrtvých leží už před příkopy i hradbou, prolínají a derou se na severní zdi. Někteří pronikli už na první pásmo hrazení a bylo nutné je vybití odtud protiútokem. Přilehlá čtvrt' města se už zachvívá ve zmatku a bojovém ryku, jako loď v bouři. Zvony počaly bít na poplach.

Někteří rotní z ohrožených hradeb posílají posily k Jindřichu z Jevišovic i k hradnímu hejtmanu. Zoufale volají, křičí:

„Uhři zde už zle doléhají, sruby nad Leskou již hoří! Budou co nevidět už na hradbách! Měšťané, ani jejich čeled' ani my ostatní ten hrozný útok nevydržíme! Kdy dá hejtman už naši jízdu vyrazit?“

Kuriviál odhání poplašené na místa a uklidňuje je:

„Na Nových Sadech Uhři zažehli chalupy, ty hoří, ale oba sruby stojí dosud pevně.“

A nařizuje:

„Ať se měšťané brání ze všech sil, však hejtman i Ješek Sokol v pravou chvíli udeří.“

Ani hejtman nedbá poplachu a klidně pozoruje své muže a občas nahlédne, zda totachy, vrhající břevna a kameny, pracují dobře a plnou silou.

Konečně přijel rychlý posel od Voka z Holštejna na zpěněném koni. Hlásí veliteli:

„Jízdní i pěší lid prudce udeřil na Rakušany na Kraví Hoře. Když naše houfy je obchvátily na jejich levém křídle, Vok z Holštejna udeřil na ně čelem. Po krvavém boji je rozpoltil a zahnal vévodovy železné rytíře i pomocný houfec Kumánů z temene kopce. Polovici své jízdy poslal za prchajícími k rakouské hranici a sám se obrátil k východu, k řece, která tam okružuje klášter Louku z jihu a východu. Kumány a část Rakušanů zapudil brodem u Sedlešovic na levý břeh, kde se před ním bělí klášter, jeho věže i pevnosti. Chystá se udeřit na Louku. Dokonce menší houfy jeho jízdních, když vymetly od nepřátel pravý břeh řeky, přebrodily ji a prohánějí se před jižní branou kláštera.“

Panu z Kunštátu zasvítilo v šedých očích radostí. Dobře a šťastně Vok z Holštejna rytířuje. Sám už pozoroval mezi Kumány před Vídeňskou branou váhání a příznaky zmatku, levý bok útočnickův je ochromen. Pipa z Ozory bude nucen spěšně přesunout část záloh na obranu kláštera. Nyní zbývá vyplnit hlavní bitevní úkol, ten nejtěžší.

Posílá ruče zprávu panu Sokolovi:

„Boj se vyvíjí nám k duhu. Vok z Holštejna žene Rakušany, vyčistil hřeben Kraví hory a je nyní před Loukou u Dyje. Náš pravý bok je prost nepřátel a silně podepřen. Také valná síla útočících se rozptýlila podél našich hradeb. Držíme je v dlani své pravice. Nyní přišla chvíle naší řeči. Udeřte neprodleně a silně!“

Pan z Lamberka, když slyšel tyto zvěsti, napřímil se v sedle a zakoulel očima. Jeho tvrdé zornice zlověstně zajiskřily. Je už dychtiv sebe, čekal jen na hejtmanovu výzvu, aby se vrhl s plamennou nedočkavostí na Uhra. Také jeho válečná brúna je nepokojná. Cítí bouři, síru, oheň, pach potu a krve.

Konečně je zde tolik kýžený posel. Ještě než domluvil, už tasí Ješek Sokol meč. Dává jím znamení. Už jede v čele zástupů za divokého dusání koní. Před Východní branou Kuriviálovi obránci pozdravují jeho jezdce mohutným křikem a uvolňují jim cestu. Ti se vrhají branou přímo do středu útočnicků.

Hynek z Kunštátu ví, že na počátku boje, který se tu rozehrává, lehká jízda uherská má leckterou výhodu, především v počtu. Nůž půjde tentokrát do tvrdého kovu, bitva bude krutá. Ale všechno uvážil.

Zvedl nad hlavu palcát:

„Ve jménu krále Václava a markrabího Prokopa!“

Také jeho jízda se už řítí Vídeňskou branou. Na dlouhém ryzáku se šine jako Ďábel, za ním jeho houfy. Zde lid jevišovský a za ním bitovský v černých sukních a hnědých pancířích. Tam u Východní brány zas jízdní sokolící páně z Lamberka s chocholy na přilbách.

Zvoníci u sv. Mikuláše a u sv. Michala zase bijí na půli zvonů. Ale, napodiv, také srdce zvonů v klášter louckém udeřila na jednu stranu, na poplach.

Ješek Sokol bije čelem proti houfu Uhrů. Vletěl mezi ně jako ostříž do hejna holubů. Ej, to byl řež po chuti pana z Lamberka. Řady uherských koní se pod úder jehojízdy ohýbají jako pruty, až to bylo rytíři poněkud nepřijemné. Klel, pohansky klel do Perunů a Jupiterů.

To zaklení mu přineslo štěstí. Před jeho brúnou se mihl vůdce uherské jízdy. Spatřil Sokola z Lamberka a podle lesku pancíře poznává vojvodu a žene koně k němu. Dva meče kmitaly v slunci jako blesky. Ale najednou Uher v sedle kolísá, klesá a nakonec padá raněn z koně. Jak se šinul k zemi, zachytil jej pan Sokol levicí za plášť k sobě do sedla. Vítězný ryk zahlaholil z hrdel Lamberkových jezdců radostí nad tím sekáčským a jezdeckým kouskem. Vše se seběhlo bleskurychle, jako když krahujec zatne pařát i zobák do hřbetu lapené oběti.

Ale Ješek Sokol nejen bojoval, jeho rozkazy šlehalo po bojišti podobno bleskům vyrážejícím z hustého dýmu.

Všechno viděl, každou možnost vlastních i slabiny nepřátelovy a využil jich.

Hodlaje zjednatí rychlé a konečné rozhodnutí, dává hradní hejtman vyrazit vši své jízdě, ponechávaje na hradbách jen pěší, měšťanské houfy a roty sekyrníků. Udeřil plnou silou od Vídeňské brány. Aleš z Lichtenburka rytěruje po jeho levém boku, Lipolt čistí levý břeh Dyje směrem k Louce. Jevišovský se střetl s Uhry hned na kolišti před branami. Využívá jejich rozptýlenosti podél dlouhého hradebního oblouku, vede na ně ostře osm rot Moravanů v pevném šiku. Ti jako železný klín do měkkého špalku pronikají do středu cizí jízdy a štěpí ji na dvě půle. Hejtman i bitovští pracují bezpečně, jsou kryti na pravém boku Vokem z Holštejna, jenž ovládá pravý dyjský břeh.

Uprostřed ryku bitvy zazněl zvučně roh, to hradní hejtman posílá panu Sokolovi bojovou výzvu. Ten porozuměl, také jeho roh zvučí, odpovídá. Jízda lamberská zpomaluje útok, bije jen krátkými údery, chvílemi se roty dokonce vracejí, aby propustily kupředu svěží zálohy, zřejmě udržují boj, aby šiky jevišovické a bitovské získaly čas a mohly provést smluvený obchvat.

A hle, ocelový klín pana z Kunštátu změnil směr, svým ostřím najednou směle zahrnul k východu a potom k potoku Dolní Lesce, kam se také probíjí Sokol z Lamberka. Tam Pipa soustředil svoje nejsilnější roje jízdy a obránci města je svírají do kleští. Znovu zvučí rohy, to už zase lamberská útočí plnou silou. Oba proudy ženou před sebou chuchvaly cizí jízdy jako vítr koule pampeliškové. Bitovský Lipolt pokračuje v útoku směrem k Louce, jemu přichází na pomoc záloha pěších. Zatlačují Kumány. Ti ustupují. Pipa z Ozory stahuje část svých záloh k obraně kláštera, který je takto ohrožován od jihu, západu i severu. Ale Pipovy zálohy, vidouce zoufalý zmatek v řadách roztráštěného hlavního voje, začaly ustupovat.

Ale ti Uhři, kteří útočí od severu na hradby podél Pražské brány, pronikli místy na hrazení a pokoušejí se ještě odtud vniknout do města. Bijí se s měšťany úporně a tvrdě a některé hloučky jich pronikly do Michalské i do České ulice. Zde bitva pokračuje hrozivě a s neutuchající silou.

Tam vede konečně do boje Petratura své sekyrníky, kteří čekali v záloze. On i vojvoda je vycvičili s velkou péčí, bojovat v šiku i jednotlivě.

Petratura jim říkal:

„Nadšení bojové je věc potřebná, bez něho žádné bitvy nevyhraješ. Ale samo nadšení se drží bojovníka, než se ho ujmou vši. Dobrého školení a cviku, tvrdé kázně a pevné vůle potřebuje dokonalý borec. To posiluje nejen bojovou a údernou sílu, ale dává muži pocit jistoty.“

Učil je proto pracovat hbitě ostrou sekyrou, s toporem na hřbetu silně okutým, odbíjet rány mečů i kopí i sekat. Mají pracovat nejen silou paží, ale tak, jak si doma vedou při sekání tvrdých špalků. Sekyra musí být dobře vyvážena s paží, úder se děje nejen silou paže a ruky, ale také váhou dopadu. Každý z mužů měl sekyry dvě. Jednu vrhá a druhou bije.

Čtyři sta chrabrých jevišovských chasníků dřevorubců v rudých sukních nastupuje. Jdou plavně a jistě do boje proudem šiku, jako bojanovské panny k tanci. Uhři se na ně divoce vrhli. Sekyrníci odrážejí rány mečů i sudlic a v zápětí ihned sami strašně bijí. Ruka i sekyra jsou jakoby z jednoho kusu železa. Dobře jim v mysli i krvi leží cvičení i poučení: bij hbitě, nejen silou paže, ale také silou dopadu, jako když bukový špalek protínáš!

Chutnají svou zbraň rukama. Sekyry kmitají, protínají maso, drtí kosti. Šiky útočníků se lámou.

Ševcům mudrcům, kteří jako syslové je pozorují z oken a střílen, sklapyly posměvačné huby.

Sekyrníci po tvrdém boji smetli útočnický z hradeb. Za sekyrníky posílají Jindřich z Jevišovic a Kuriviál na koliště zástupy pěšího lidu. To jevišovští a okolní ovčáci, uhlíři a

sedláci se vysypali z hradeb v houfech, ponechávajíce ostrahu zdí měšťanům. Střelci, kopiníci, sudličníci nastupují spořádaně v bojových klínech, jako hejna divokých tažných hus v letu.

Horké srpnové slunce je donutilo odhodit kabátec, košile rozhrnují od hrudi až k pupku, jak byli zvyklí od milířů a z polí. I tak po huňatých prsou a bedrech stékají praménky potu, jak pospíchali, aby skočili ustupujícím Uhrům na chřtán. Uhlíři, ti si libují:

„Dnes nám svatí na nebesích zatopili dobrým uhlem.“

Se zbrojí v rukou se vrhají do seče, vyplňují mezery mezi jezdeckými houfy, kde se Uhři zmateně točí, pokoušejíce se podle rozkazů Pipových drabantů uspořádat znovu svoje rozvrácené řady. Pěší lid vnáší do nich nový rozvrat, běs strachu jimi otřásl. Už běží také ti, kteří dotírali na hradby od severu a byli odrazeni sekyrníky.

Slunce už překročilo polední čáru, ale boj a pronásledování trvá. Lipolt z Bítova sehnal Kumány po vídeňské cestě do Louky, tam se ukryli za příkopy, branami a pevnou zdí. Hynek z Kunštátu a Aleš z Lichtenburka obrátili svůj útok čelem k Dobšicím. Také Ješek Sokol ve dvě roztržené Zimundovy houfy rozhání na sever i k východu, k Suchohrdlům. Tam se jim snad podaří uniknout ocelovým kleštím. Ale z tvořihrázského lesa, od Ztraceného mlýna, vyrazil na ně náhle houf Nekňubův. Jeho jezdci dotírají na prchající a rubají je. Nekňuba bojuje tvrdě, se zpěněnou slováckou vášnivostí.

Vok z Holštejna se chtěl vrhnout na opevněný klášter ztečí. Ale hlavní díl jeho jízdy se nemohl přebrodit řekou, byl zadržován střelami obrany loucké. Jen menší houfec se přebrodivil u Sedlešovic, ale po tuhé půtce byl odražen.

Jakmile jízdní Voka z Holštejna od jihu a bítovští od severu pronikli až k Louce, vzbudili hrůzu a pohoršení na klášterní obraně. Sám opat se směšně odíval v pancíř a opásal mečem, aby řídil obranu. Ozbrojená klášterní čeleď zahájila střelbu na útočící jezdce, ale postrašení řeholníci se uchýlili do chrámu. Modlí se a pění vroucně hodinky za odvrácení zlého nebezpečství.

Jak v přestávkách zpěvu a modliteb tajili dech a skláněli hlavy k zemi, zbystřený sluch vnímal okny sem doléhající třesk bitvy a dusání koňských kopyt. Strach tlačí hlavu i tělo k zemi. Kruší srdce, láme sílu a porýv modlitby sráží její křídla v rozletu ještě dříve, než dosáhla klenby chrámové. Všechno úsilí se zdá marným. Člověče, jsi třtinou, lámanou větrem.

Zda-li zde v azylu budou řeholníci před prokletým Suchým Čertem bezpečni?

„Obléhající, jsme obleženi!“ praví zlostně Zikmund vévodovi. Oba sledovali svoji bitvu od počátku, ale do konce nevydrželi. Hned ráno se zdálo králi, že útok se rozvíjí mdle a pomalu. Naskytlo se několik nemilých překážek a průtahů. Také odpor obrany města je nečekaně tuhý.

„Och, ti lenivci, mají břicha příliš nabita masem a vínem,“ huboval král, sleduje pohyby svých houfů.

Zato hladoví Moravané byli toho dne podivuhodně hbití, bili se zoufale a tvrdě.

Také Pipa byl znepokojen. Bdělými očima sledoval, jak se plní jeho rozkazy. Plán útoku připravil v tajnosti, počítal s účinkem náhlého přepadu. Ale pozoroval užasle, jak všechny útoky jeho houfů podél celého řetězu hradeb jsou hned v zárodku zachycovány plnou pohotovostí obrany. Když uviděl řady svých úderných vojsk prolomeny a jak se zmateně na bojišti potácejí, počal bezděčně pravici potahovat a pošukávat bradu. Když Petraturovi sekyrníci smetli jeho poslední útočné houfy z hradeb, vojevůdce zasyčel na hřebci jako poplašený a rozjitřený houser. Hroty kníru se třásly, brada vlála, jak vykřikoval rozkazy. Rozjel se a sám prchající zbrojné bodal hrotem svého křivého meče. Když viděl, jak Kumáni prchají k Louce a Uhři k Suchohrdlům a Dobšicím, rozštěkal se jako vydrážděný pes. Jeho

drabantí a esaulové vyjeli, holemi a biči honí vojska nazpět. Ale nadarmo se namáhají a pění koně. Tato Zikmundova bitva není věcí uherského lidu a nadarmo zde teče jeho krev.

Slunce pláno, země pohlcovala jeho žár, den byl ohnivý a znojný. Ale hmyz dnes nezpíval v trávě suchopáru. Jen ptáci přeletovali ze stromu na strom, úzkostně tikajíce. V polednách byla obloha podivně zsinalá. Odpoledne od Drozdovic po Dyji se přihnaly černé mraky. Vichřice je žene před sebou jako těžké závěsy. Nad Hradištěm a Kraví Horou se zablýsko, zahučel hrom. Brzy val černých mraků byl vystřídán šedou plochou. Ta se otevřela, přival deště padl na město i bojiště. Dunivé hřímání se mísí do bití zvonů, do tlučení koňských kopyt, těžkého dýchání lidí i zvířat. Blesky otřásají stromy, hradbami, věžemi i zemí. Prudký přival vod omílá šance, milosrdně smývá kaluže krve, omývá živé lidi i mrtvoly právě jako koňské mršiny. Žízňivá země hltá krev i vodu. Potok Leska hučí, kalný proud se řítí korytem a rozlévá lukami.

Teplý lijavec však neobčerstvil jezdce ani koně. Z těch se kouřilo a padala pěna. Země se otevřela, rozmoklá půda na polích i voznicích rozměkla a překážela jízdám v rychlém pohybu. Už se přibližuje večer a vítězům bude zastavit pronásledování.

Ješek Sokol z Lamberka po boji vyhledal hradního hejtmana. Přijeli také oba bitovští. Blahopřejíce si k vítězství, dlouho si potřásali pravicemi.

„Vyplašili jsme Zikmundovy kuny ze všech jejich hnízd,“ praví pan Hynek a opisuje pravicí širokým kruhem. Hlas má únavou zastřený, ale šedé oči jiskří.

„Uhři běží, ale strůjci všeho zla, lstivý Zikmund, tlustý Albrecht a zrádný opat se vyhnuli našim mečům a skryli se v loucké noře,“ šklebí se Ješek Sokol, v tváři všecek umouněný od prachu, potu a deště.

Objíždějí bojiště. Všude leží plno mrtvých z obou táborů. Mnohý dobrý bitec vlastního houfu chybí. Uhři zabili několik desítek měšťanů na hradbách. Před hradbami na kolišti a zvláště před oběma sruby na Nových sadech leží kupy mrtvých mužů i koní. Ale také ostraha obou srubů utrpěla těžké ztráty, téměř polovina obránců byla v boji porubána a jejich vůdce, statečný zeman Jan z Leskovce, věrný druh Suchého Čerta, vítá své velitele levou rukou, neboť je těžce raněn na pravé paži a lazebník mu právě omývá široký, krvavý šrám na pravém oku. Všichni čtyři velitelé děkují obráncům srubů i jejich rotnému Jan z Leskovce za jejich dobré, hrdinské dílo.

Na hradbách a na kolišti, kde pracovali sekyrníci, chlapci dřevorubci z Jevišovic, Střelíc, Bojanovic, Klučovic, Zvěrkovic, leží kopy mrtvých s hroznými ranami, lebky roztáty od temene až k hrudi. Tvrdá byla práce jejich sekyr. Užité pravidla pečlivého výcviku se osvědčila. Také na cestách a průsecích, jež si proklestila jízda Jevišovského, Sokolova a obou Lichtenburků, padlo nepřátel nečítaných. Ani prudký déšť nesmyl z vlasů a čupřin zaschlou krev, siné tváře odevšad civí chladem smrti. Někteří ranění ještě dýchají, hejtman nařizuje tyto sbírat a odvézt do města.

O pochování mrtvých pro dnešní den se nikdo nechtěl starat. To bude práce zítřka. Zatím déšť sám omyl jejich těla a tráva je jim rubášem. Zbrojný lid rozžhavenou smolou a sírou ničí uherské těžké praky, berany i hady. Ale tři nové pušky – děla tarasnice vlekou do města a také všechnu jinou bojovou kořist. Jaké příhodné vozy sena, obroku, masa, tuku, vína i zbraní odvázejí z tábora Zikmundova do vyhladovělého města. Byly ještě jiné trofeje. Měšťané nesou na hlavách kumánské čepice i uherské přilbice, v rukou ukořistěné meče. Táhnou ulicemi, vykračujíce statně jako rekové, popřávající dosyta slastného obdivu paním i pannám, jejichž obličej je ještě nyní bledé napětím. Také žebříky a ostrve nesou na ramenou, po těch útočnic chtěl lézt po hradbách do jejich milého města. Všechno odnášejí ve slávě vítězů. Co je užitečné, odváží se a odnáší, až venku na bojišti po mužích a koních

nezbylo nic, než vodou rozvalené a sesuté šance a hromady svinstva, které se rozpadne ve slunečním znoji.

Po odpolední bouři z protržených oblak znovu zazářilo slunce. Bylo před západem rudé, jako uplakané. Ozařuje koso město, jeho věže, skály i lesy Podýjí. Jak by rubíny kapaly k zemi z oblaků kolem něho.

Pozdě do noci se vracela vítězná vojska. Unavení jízdní, pěší lid i pícovní vozy s kořistí. V údech lidí tíží únava a zmalátnělost po bojovém hýření. Osmahlé tváře, ošlehané větrem, bouří i horkem nesou stopy boje, někteří muži i koně jsou zkrvaveni. Vousy i vlasy rozčuchány, špinavé potem, který ani déšť nesmyl. Všichni vyhlížejí jako loupežníci. Ale oči srší leskem, neboť v hlavách hřeje a blaží jará radost z dosaženého úspěchu.

Před radnicí znojemští konají příjemnou práci: počítají ukořistěné zbraně, koně, vozy i korouhve. Pro potěšení starých i mládeže pověsili všechny korouhve nad portálem radnice. Do držadel zatkli mohutné hořící pochodně, aby celou noc svítily na ty podivné válečné odznaky.

Tu lid vidí, jak do města Vídeňskou branou, Dolním rynkem a Obrokovou ulicí se vracejí z boje hradní hejtman Hynek z Kunštátu, Ješek Sokol z Lamberka, oba bitovští Lichtenburkové, Jindřich z Jevišovic, Kuriviál a Petratura. Z ulic, oken, arkýřů hřmí jim všem vstříc bouřlivé volání:

„Sláva! Sláva! Ryšavého draka porazili a zahnali za Milfroň a Suchohrdly! Vivat!“

Když zbrojní vedli do města houfy zajatců, vtípní měšťané hned vystrkovali nová břevna z oken nad branami, aby je mohli všechny na nich rozvěšet. Nejkrvelačnější jsou ti, kdož za boje seděli za pecí a nevystrčili nosu ze dveří svých domů. Ale tentokrát z věšení nebude nic. Hradní hejtman bude potřebovat zajatců na výměnu.

Jako včeličky do česen, hrnou se všichni muži do dveří krčem. Dnew nebudou měšťané spáti s manželkami. Město je příliš rozvichřeno bitvou, než aby mohlo usnout.

Obzvlášť škodolibá radost letí po krčmách se zprávou, jak král Zikmund, rakouský vévoda i loucký opat byli nečekanou porážkou poplašení. Všichni tři i celý soubor kanovníků se už chystali vyrazit k rakouské hranici.

Krčmy duněly, jsouce těhotny bojovým rykem a zpěvem. Vlnění radosti i nadšení hrozí rozedmouti silné zdi, staré komíny se chvěly. Vinaři, bednáři, zapíjejíce vítězství, objímají ševce a koželuhy. A teprve tady u vína bojové nadšení se rozrůstá, letí do oblak, zaplavuje hlavy i hrudi, nadýmající se rekovnou bojovností. Mysle planou. Ale krčmář tiskne rozjařené hlavy měšťanů z oblak ke špinavé zemi:

„Zaplať denárek za víno!“ připomíná jim i zbrojním.

Oné noci zářila světla okny krčem dlouho přes stanovenou hodinu na pití. Nebylo vyhazování hostí v roh. Rychtář městský i jeho posel, kteří jindy bděli pro přetržení všelikých rozpustilostí i neřádů, tentokrát zavřeli obě oči, ničeho neslyšeli a neviděli. Je hlučno také na podloubí Horního rynku, na rynku Václavském i v České ulici až do bílého rána. Město hučelo, mládež pokračovala ve svých taškařicích a naplňovala zdi města zpěvem. Jsou plny posměšných popěveků na Zikmunda, Rakušana i opata.

Ale stráže na hradbách bdí, když se zase jednou po dlouhém postu řádně nasýtily. Za bouře se také kašny naplnily vodou a ráno děvečky poběží k nim vesele se džbány a puténkami.

„Když to uvážíme kolem dokola, není vojna tak špatná věc,“ říkali u vína mladí jízdní, kteří byli dnes ponejprv v boji.

„To není, když je seč krátká a vítězná,“ odpovídali staří a zkušené sekáči. „Ale je hůř, když běžíš sám jako štvaný zajíc z bitvy ztracené a hrot cizího meče ti poskakuje po hřbetu. Což, ve vojtě pana z Kunštátu a Ješka Sokola se spanile bojuje. U nich dobrá jízda bývá, vítězné boje i hojná kořist.“

Nejhlučněji si ovšem počínají ti z měšťanů, kdož ráno na hradbách si zoufali a roznášeli strach i poplach do všech ulic a ryneků. Také plane bojovností leckterý, jenž celý den proseděl doma za pecí a třásl se strachem, když sousedka udeřila na klepadlo jeho vrat. Teď se nadýmá statečností a pýchou:

„Půjdou se bit znovu na hradby i na koliště, třeba hned a zítra. Jen ať je Hynek z Kunštátu i Sokol z Lamberka vedou znovu na Zikmunda. Však Uhrům i Rakušanům ukáží cestu k Hrušovanům, Retzu i Holabrunu. Až chytíme lakomce opata, hodíme ho do Dyje, ať tam loví raky. Dáme mu pět hřiven za jeho rybu! Ať také sklídí nějakou žeň ze svého dílce!“

Ale jeden z vůdců nebyl dnes spokojen. Vok z Holštejna se vrátil mrzut z boje na Hradiště. Jen nerad se vypravoval na hrad, aby podal hejtmanu zprávu. Litoval, skoro hořekoval, že se mu nepodařilo zmocnit louckého kláštera. Chtěl vykourit opata v jeho doupěti jako lišku a přivést do města jako zajatce uherského krále, rakouského vévodu i opata, svázané houžví.

Klopil před hejtmanem oči.

Ale ten se hlučně směje rozpakům holštejnského pana bratra. Rázem rozptýlil jeho trýznivé výčitky, potřásaje mu radostně pravicí:

„Měl jste dnes, pane bratře, hrubě šťastný den. Po všecek čas boje držel jste pevně na uzdě Rakušany i značný díl Kumánů i Uhrů v klášteře a kolem něho. Podržel jste je bezpečně daleko od našeho krku a my je mohli potom vzít pořádně z boku. Nemluvě ani o dokonalé porážce Rakušanů, kteří se už k boji nevzchopí. Jak slyším, tou dobou jejich hlavní cíl voje už je i s hrabětem z Hardeka za rakouskou hranicí. Máte v hrsti dobrou polovinu našeho dnešního úspěchu. Byla to dobrá práce a vydatná pomoc.“

Vok mladší z Holštejna se začervenal při takové pochvale zkušeného válečníka. Upokojen a potěšen usedl ke stolu, aby v kruhu pánů bratří povečeřel a popil vína na oslavu vítězství. Pili dnes nejlepší víno, jaké se našlo v hradním sklepě.

„To byl zase jeden sen, který se našemu prostomyslnému vévodovi nevyjevil,“ pravil večer toho dne zlostně Zikmund opatovi.

„Sny Albrechtovy jsou jako vždy ošidné a lživé. Ten Suchý Čert a jeho druhové nejsou přec jen tak padlí na hlavy, jak nám je líčili. Pipa použil všech nejnovějších vymožeností válečného umění, ale našel zde svoje mistry.“

Opat mlčel, jen vzdychal. Chvilí mlčky seděli, než odešli spát. Ale sotva brzy usnou po dni tak podivném, vzrušivém a neblahém.

Ozval se zvon volající k večeři.

Obřadník ohlašuje příchod hostí:

„Jeho Výsost jasný vévoda Albrecht!“

„Jeho Eminence kardinál Jindřich!“

„Jeho nejjasnější Veličenstvo král Zikmund!“

Pipa z Ozory, který upadl do nemilosti, byl dnes z večeřadla na rozkaz králův vyvržen.

„Prosím jejich milosti, aby vzali zavděk naší malou a skromnou, opravdu řeholnickou večeří,“ uváděl je opat do večeřadla.

Ale právě dnes dbal pečlivě o úpravu stolu. Sám byl honosně oděn, zřasení jeho roucha bylo bezvadné a vyrovnalo se kardinálovu. Král si toho dobře všiml. Také vévoda přišel v dvorním sametu s hranostaji.

Zasedli. Vysoká, vzácným dřevem vyložená jídelna byla naplněna jasnými bílými voskovými svícemi, zatknutými na stříbrných lustrech. Na upraveném stole letí jen tolik stříbrného nádobí, kolik nutno, ale krmí hojnost. Zikmund, vévoda i kardinál sedí na židlích potažených rudým brokátem. Za každým z hostí stojí mladý a sličný panošík, za křeslem královým truksa, ochutnavač pokrmů. Opat jako zručný hostitel jen pohyby ruky a očí řídí

hladký běh hostiny. Okna jsou otevřena dokořán. Po včerejší bouři a očištném dešti je příjemný a vlhý srpnový večer. Z nebe nad zahradou sem zahlíží jasný srp měsíce a zahrada zaznívá noční hudbou hmyzu jako flauta.

Byla podávána studená vepřová pečeně, studená kuřata, kapoun, koroptve, kvíčaly i bukačí paštika. K tomu bílý chléb, horká polévka z jater. Před vladaři i kardinálem stály poháry z těžkého, tepaného zlata, před hostitelem pohár stříbrný. Ale na pokyn krále byl zaměněn zlatem. Pili chladné, ale hřejivé víno uherské, zdejší šatovské, kořenné vrbovecké a také rakouské z Retzu.

„Jezme a pijme chudé dary našich zemí,“ pobízí hostitel.

„Jsou chudé, ale chutné a výživné,“ usmál se rozjímavě král labužník. Za toho letního večera přišla mu taková večere velmi vhod.

Jeho Eminence kardinál ustavičně kýchal. Dobře se mu z Vídně sem jelo, ale na cestě z Retzu chytila ho bouře a promokl na kost. Včera bylo také příliš rušno kolem Louky, špatně spal minulé noci. Slyše Jeho Eminenci kýchat, sluha spěchal zavřít okna.

Chytrý opat ví, že mysle Jejich Milostí potřebují na rány tlusté vrstvy hojivého balzámu. Proto jako strážce blaha obou vladařů překypuje dnes obzvláštní pozorností a úctou, ač sám v nitru je velmi vzrušen neblahým výsledkem klání. V nestřežených chvílích ruka roztržitě hladí na hrudi zlatý kříž.

Pokradmu hledí na krále, slídí po jeho skrytých myšlenkách, co z nich oči nebo tvář prozradí. Zachívá se strachem, že král i vévoda se ještě dnes rozhodnou odjetí a odvésti vojska, že zde v Louce zůstane sám s bezbranným zástupem řeholníků a nepatrným houfem ostrahy – na pospas Suchému Čertu, divokému Sokolu z Lamberka i těm hladovým krkavcům znojenským. Král by ho neměl opouštět, měl by být vděčným za všechnu pomoc Louky. Ale zdá se, že citem vděčnosti štědrý Bůh obdařil Zikmunda jen měrou skromnou. Je to bystrý, ale nestálý vladař.

Při takových myšlenkách zlato poháru se opatu zachívá v dlani, ruka jej bezděčně stiská, div z něho neprýští rudá slunečná krev. Noc i den po bitvě zlostně proklínal: ten prašivý vlk, Suchý Čert, se s Luciferem spřáhl na záhubu naší svaté věci. Ale seč byl, ovládal své rozechvění a v hodující společnosti se choval co nejvznešeněji, ač byl, jak řečeno, událostmi rozdrčen do kořene.

Také vévoda byl hrubě stísněn. I u vína zůstával roztržit a mrzut. Ten dobrák se nemohl nikdy nasytit. Ale dnes jeho korálový nos číchal dlouho a smutně k pokrmům, než se mohutná kusadla dala do pohybu. Ohryzek jen vláčně stoupal a klesal za sousty pečeně, kuřete nebo doušky vína. Počal vzdychat:

„Nevěřím už v úspěch tažení. Moje vojska se včera větším dílem rozprchla. I ti nejstatečnější rytíři, přes mé příkazy, prosby i hrozby se vracejí na své hrady.“

Potáhl nosem, červeným jak řípa.

Zikmund naň úkosem vrhl pohled a mlčel. S ohledem na kardinála sedí v křesle v obřadné vznešenosti, ale nesvědčí mu ten strnulý a přísný postoj. V duchu se velice zlobí. Nejráději by těžkým pohárem udeřil toho tupého vévodu po lebi. Lituje sám sebe, že jest mu pracovat s lidmi tak nehybnými a hloupými, s tím Albrechtem beranního mozku. Víno pil dnes obzvlášť těžké, dnes nezkoval jako jindy labužnický sluneční svit v barvě uherského. Polykal lačně jeho žár. Potřeboval se opojit. Snažil se usmívat, ale v tváři byl bledý právě jako siný měsíc venku nad lipami.

Opat si dobře všiml, jak se mu dlouhé prsty v konečcích zachívají.

Ale ponenáhlu přece jen roztával, přicházel do míry příjemnější a sdílnější. Konečně do tichého zvonění mís a konvic padl jeho neklidný a řezavý hlas:

„Včerejšího nezdaru zajisté dlužno litovati. Jest velmi nepříjemný, ale znamená pouze průtah tažení. Jest to pouhé oddálení našeho konečného úspěchu, který považuji za nepochybný.“

Po krátkém mlčení se náhle obrátil ke kardinálu, jako by cítil neodbytnou potřebu svěřit se někomu s myšlenkou nejniternější. Zapomněl svého majestátu a promluvil jako prostý a zkrušený člověk:

„Nemohu být bez českých zemí. Ta země bude snad můj osud. Přiznám se vám, Eminence, nejsem v Uhřích doma. Všecek čas, co tam dlím, pudí mne to všechno sem ku Praze, k horkému srdci mé rodné země. Ta podivná touha, ta bude asi z krve mojí báby. Nebo snad jest každý člověk, chtě nechtě, puzen, aby se vrátil tam, kde spatřil světlo světa? Bud' jak bud', učarovala mi ta zem, nevím ani Afrodité či d'áblice nebo obojí. Bůh ví, že nenávidím i miluji tu zemi. Ale i když ji nenávidím, toužím po ní ustavičně. Víím, že nedosáhnu pokoje, dokud jako v přístavu nezakotvím v jejím srdci.“

Obě žensky dlouhé, hladké ruce položil na stůl a zamyšlen dlouho mlčel.

Opat přikyvoval horlivě. Řeč Jeho Veličenstva byl v plném souzvuku s jeho přáními. Je to přece jen bystrý muž, tento král. Umí se lehce přenášet přes nehodu porážky. Opat Jan se modlí v duchu: jen ať se dobrotivý čas brzy a navždy zavře nad tím dnem prokletým. Vždyť je zde ještě plná dlaň různých možností a příznivých vyhlídek. Jen pevnou vůlí! Však se ještě najdou přátelé a vojska, abychom dosáhli cíle.

Král, žíznivě toužící po české zemi a maje plnou hlavu i žluč ztracené bitvy, zažehral na Čechy. Rozhněvaně přešel nyní do patosu majestátu:

„Úmysly naše s Čechy byly vždy nejčistší. Chtěli jsme jim poskytnout dobrodiní milostivé vladařské správy, jak bývalo za našeho otce. Ale oni nás nemilují a nepochopitelně lpí na starším bratru, ač je slaboch a třtina. Je to divný lid. Jak lpí houževnatě na svém bludu! Často o něm uvažujeme, známe dobře vrtošivé a tvrdé české palice. Ale chopíme ještě jednou divokého býka za rohy. Zkusíme možná ještě nějaké malé starosti, ale pokoříme je. Zkrotíme je dokonale. Budou nám holdovat zprvu s ohněm nenávisti v očích, ale vyplníme všechnu vzpurnost z jejich hlav. Však jednoho dne ulehnu u našich nohou a budou jíst, co jim podá naše vladařská ruka.“

Tak si zaprorokoval Lucemburčan. Mávl pravičkou a rychle se chopil poháru, aby dotvrdil své rozhodnutí a utopil své starosti ve víně. Napil se, pohladil rusou bradu a pronesl závěr svého nemilostivého soudu:

„Přemýšleli jsme o nich mnoho. Dospěli jsme k nezvratnému poznání: každý národ obdržel od Prozřetelnosti své dějinné poslání, jenom Češi žádného.“

V dokonalém a blaženém souzvuku zní myšlenky a ideje opatovy k melodii Zikmundově. Oba jsou spřeženi v jednom voze. Co vychází u úst cizince, je správné a moudré jako zjevení Boží. Loucký opat se odcizil lidu dávno. Praha je od Louky daleko a český duch byl mu cizí, nechutnal mu.

Kardinál, jsa nasycen, odsunul stříbrný talíř a pravil:

„České země jsou opravdu zalidněny nespoutanou čeledí. Také Nejsvětější Otec má s Čechy mnoho starostí. A nejtěžší s duchovními a králem. Jako jedovaté býlí roste mezi kněžími těžké bludařství, množí se rozvratné a odbojné myšlenky. Autorita Svatých Otců jest ve psí. Země se proměnila v hnízdo kacírské neplech. Praha a její vysoké učení jest synagogou Satanovou. Děkaní fakult, mistři i bakaláři se dali do služeb nečistého, vzpírají se a bouří proti zásadám a učení, jež nám dali Svatí Otcové a koncily. Všetečně jako svině ryjí špinavými nosy v evangeliích. Víím dobře, jak se Nejsvětější kormoutí nad tou neplechou. A král? Kolikrát už musil arcipastýř Jan z Jenštejna prchat a skrývat se před jeho šíleným hněvem. Jsou všichni, král i lid, řezaní z jednoho kusu dřeva. Nezbyvá, než je podrobit nebo vyhladit i s jejich bludy.“

Opat horlivě pokračuje:

„Nejen z opatrnosti, ale z vážné rozvahy sázím na všechny fary jenom německé kněze z Rakous. Téměř všichni čeští duchovní jsou nakaženi zlostnými bludy. Opravdu tam lid nemůže mít žádného poslání od Boha. Co všecko jim nevděčným Svatá Církev i Nejsvětější

Otec poskytují! Ale oni mluví a žijí po svém, jsou v jádru kacíři nebo zůstávají tvrdými pohany. Za císaře Karla a arcibiskupa Arnošta přišli do Čech zbožní flagelanti, s nejlepšími křesťanskými úmysly a nadějemi. Veliký houf jich připutoval z Němec do Prahy. Před očima lidu se obnažili, do krve mrskali svá těla, pějíce v německém jazyku nábožné a dojmavé písně. A Češi? Smáli se jim, dokonce zlořečili a arcibiskup Arnošt z Pardubic je nakonec dal vypudit z království.“

Ale Zikmundovi odvádí roztrpčené a zarmoucené mysle od věcí církevních k užitečnějším záměrům zítřka. Aby si udržel Albrechtovu podporu, znovu slibuje z rohu laciné štědrosti: po tažení, které bohdá přece jen přinese vítězství, dostane se Rakušanu Znojma a podyjí. Je to příjemný, utěšený kraj. Při středním toku řeky kolem Bítova a Hrádku jsou půvabná a bohatá loviště, plná zvěře i pernatců. Pod Znojmem se sluní žirná a vinorodá země. Za přichylnost a obětavou pomoc zaslouží si zajisté pan bratr vévoda, aby to území připojil na věčné časy ku své zemi.

Bezelstný a dobromyslný vévoda žvýkal kvíčalu, roztával, souhlasně a spokojeně broukal. Postřehnuv bdělý a opatrně zvidavý pohled opatův, položil král dlouhé prsty pravice na jeho rámě:

„Ani na věrné a účinné služby Louky nezapomeneme. Hovoříme ovšem o zboží, které jest ještě v rukou nepřátel, ale Bůh ví, že je úspěšným tažením dobudeme.“

Ta řeč byla opatu opojnější než víno, hltal ji lačně jako chtivý chasník příslib milé. Zase mu hlavou běží dvory, lesy, rybníky jevišovské, Únanov, Rabštejn, Rouchovany.

Ještě nejsou na bojišti všichni mrtví zakopáni, ale král už zas osnuje nová tažení a nové boje. Je to asi právo králů.

„Přes malé překážky a nehody,“ pokračuje, „završíme toto tažení přec jen vítězně. Nestane se bohdá, aby lecjaký český nekňuba ošálil a porazil uherského krále. Abychom nezapomněli: pozměnili jsme časový postup tažení. Po šťastném pokoření Znojma vyjedeme si na tři dny lovit na Hrádku a na Bítově, na lišky, vysokou i na pernatce, jimiž prý se tam jen hemží.“

„Znamenitě!“ kýval opat nadšeně lbí. „Hrádek i Bítov jsou nejlepší lovčí hnízda a krajina je tam velmi malebná. Celá Louka i všichni věrní v zemi moravské se zaradují z rozhodnutí Vašeho Veličenstva pokračovat ve vojenské výpravě. Není přece možné, aby nebyla korunována vítězstvím. Vaše Milosti nobiles jistě brzy pokoří ty moravské lapky. Modlil jsem se na dnešek celou noc, aby nám Bůh pomáhal ty odbojné lotry zničit.“

Jeho Eminence kardinál jako na potvrzení té tužby a usmál se:

„Včerejší porážka? Nikoliv! Jen rozmar náhod. Bál bych se nemilostí bohů, kdyby vám dali hned na ponejprv zvítězit. Své oblíbence vedou k slávě cestičkami béd a trápení. Včera Jupiter Pluvius rozepjal paže a dštil dešť k duhu nejkřesťanštějšímu Veličenstvu. Dočkáme se dne, kdy Vaše Veličenstvo jako Caesar přiváže všechny české buřiče v triumfu ke svému vozu.“

Po slovech Jeho Eminence vplynulo do všech myslí uvolnění. Hovořili lehce a vesele. Zikmund zase s rozkoší vdechoval vůni královského příslibu. Opájeli se slovy, nalávali si posilující balzám útěchy a nadějí do srdcí právě jako do žíznivých úst víno.

Ale kardinál se cítí unaven a nespůj, kýchá. Omluvil se, že ruší a odešel na lože, vypiv prve plný pohár rudého a horkého vína. Hostitel doprovází kardinála do ložnice.

Vladaři zůstali u stolu sami. Král už před chvílí propustil sluhy, panošíky i truksu z večeřadla. Zachtělo se mu hovořit volně a není třeba zvědavých uší.

Ale kupodivu! Jakmile kardinál a opat zmizeli za dubovými dveřmi, přepadla je oba znovu stísněnost. Ale ani jindy se necítil Zikmund volným v přítomnosti vévodově. Kdykoliv odcházel opat, vypadl jeden list z trifolia. Král býval s vévodou stísněn a mlčel, slova mu jen obtížně plynula z výmluvných úst. A od včerejška všichni zlí démonové se usadili v koutech těchto síní, galerií, ambitů, arkýřů. Rozprostřeli po všech klenutích ošklivá, šedá křídla.

Každý nepatrný šelest ho leká. Také po Bardosym trochu teskní. Mlčky hledí do skla protějšího okna.

Kdo tam jest? – Ve skle vidí obrysy mladé, kadeřavé hlavy, stín ramen a bílé ruky. Ta ruka kyne. To Bardosy nahlíží ze tmy zvenčí oknem do ozářeného večeřadla. Jistě hledá svého krále. Kýve, líbeznou Sabinku přivedl.

Ale nikoliv. Král vidí jasně výčitku v krvavých očích milce. Zachvívá se. Zdá se mu, že trvalo věčnost, než němý, vyčítavý přízrak zase zmizel.

Bardosy nemůže usnout – příliš náhle byl přetřat jeho mladý život, tesklivě uvažuje pověřivý král.

Rozhlíží se po večeřadle opatů. Na stěnách visí obrazy, postavy v živostní velikosti. Ze starých rámců hledí řada mrtvých opatů na vladaře. Tváře cizí, románské i gotické. Zpupní i pokorní, vážní i vznešení, s odznaky důstojenství, někteří s křížem, jiní v brnění a s meči. Učenci, světci i válečníci, ale všichni horliví sběrači, rozmnožovatelé a strážci klášterního majetku.

Zikmund odložil pohár. Je bledý.

„Co ty jejich oči na mne tak zvědavě a zlostně pohlížejí?“

Zapomínáje majestátu, přiznává se vévodovi:

„Necítím se volně, hledím-li na ty podoby mrtvých. Ti muži mně zde překážejí. Nahlížejí přísně a nevraživě do mého konání, do myšlenek, do mís, pohárů i lože. Naslouchají našim řečem. Jsou jízliví, podle zkušeností svého zaniklého života měří naše skutky i slova. Vysmívají se nám. Hlídnají nás. Jejich oči nahlížejí pátravě do našeho svědomí. Zkrušují mne svými tázavými pohledy. Trpím je v galeriích, ale nesnáším je v ložnic ani večeřadle. Nemám pokoje ani dobré míry mezi těmi podobami. Zlobím se, když pomyslím, že jednou také náš obraz pověsí mezi královské předky a lidé z dlouhé chvíle a zvědavosti se budou chodit na nás dívat.“

Albrecht, člověk bez vášní a jednoduchý, se divil.

Usmál se:

„Nikoliv, mne nevzrušují ani nestraší, ač jich mám na hradech plno. Neznepokojují mne ani dost málo. Naopak! Jsem-li v dobré míře, radují se se mnou a jejich tváře jsou plny pohody. Trpím-li smutkem, teskní stejně jako já. Všichni moji předkové sdílejí se mnou všechny radosti i žal jako moji bratři.“

Zikmund se kousl do rtů. Litoval, že se obnažil před vévodou. Potom hleděl na druhá chvíli úkosem a závistivě, na toho prostáčka bez vášní a nepokojných pochyb.

Byl rád, že se vrátil opat.

Na znamení královo vstoupil do síně jeho nejvyšší číšník. Za ním sluhové nesli tři uzavřené amfory. Číšník králův je bral do rukou obřadně jako kněz monstranci. Zručně, lehce a uctivě naléval víno do pohárů. To byl zbytek nejlepšího starého vína, jež s sebou přivezl z Uher do Louky král. Před dávnými lety jeho hrozny uzrály na Hegyalji.

Zvedli poháry.

„Divinum!“ velebil opat. Opájel se topasovým leskem, vdechoval jeho vůni, labužnický vychutnával hru počitků na podnebí a jazyku.

„Pošlu vám, otče, plný vůz takového, jakmile ukončíme tažení.“

„Budu se modlit,“ vydechl opat, dopíjeje nábožně pohár. Načež jej obrátil pozorně dnem vzhůru:

„Po tom víně nelze už nic jiného pít. Bylo by to rouhání.“

Ale ještě dvě amfory jsou plny. Král opatův pohár vlastní rukou znovu naplnil.

Kupodivu, ač sluhové už potřetí vyměňovali svíce, nikdo z trojlístku nezatoužil se odebrati na lože. Tísni je pomyšlení, že budou zase sami se svým trudem.

Král se nepokojně znovu vrací ke svým záměrům:

„Doufáme pevně v Prozřetelnost, že se naše dílo podaří. Jinak bychom musili podniknout novou cestu do Prahy. Jistě by se nám podařilo Jho Milost pana bratra udobřit, ukolébat a uspat, abychom potom jinou cestou, až bude čas příhodnější, uskutečnili svoje záměry. Náš pan bratr má srdce měkké jako čerstvý vosk. Český král je prostý jako dítě, dnes bouřlivé a marnivé, zítra plaché. Jsme jisti, že se nakonec nám rozpláče na prsou a požádá o špetku útěchy. Ale doufáme, že šťastný osud nás té cesty ušetří.“

Zatímco král rozjímal a hovořil, v předsíni večeřadla nastalo podivné kutění. Velitel královské stráže oznamu klášternímu dveřníku, že právě přišel z města od věrných měšťanů posel. Zná heslo a domáhá se naléhavého rozhovoru s jasným otcem opatem. Přináší prý velmi důležité zprávy.

Nikdo z trifolia ve večeřadle ani nepozoroval, že do síně při králově řeči vešel dveřník a za ním se objevila zakuklená postava. Byla menší, v černém kápí a její tvář byla pečlivě zahalena hustým šlářem.

Dveřník se uctivě klaní opatu, dává mu znamení.

Tělnatý otec vyskočil jako poplašený jelen.

Oba vladaři strnuli úlekem, krále zamrazilo v páteři při pohledu na zakuklence. Je ještě silně neklidný po vzrušení včerejšího dne. Ale přece víc než dvě stě vybraných, po zuby ozbrojených šlechticů střeží klášter, bezpečnost opata, kapituly, konventu i obou knížat! Nikoho škodného nepropustí, všichni raději složí své životy, než by vydali v nebezpečství krále a klášter.

Opat vyskočil vstříc neznámému.

Kápí spadlo, také temný šlář. Ze zakuklení se objevila bílá, jemná dívčí tvář a potom postava mladé, velmi sličné ženy.

Jeho Veličenstvo vysunulo prudce bradu. Vévoda vypulil opilé oči a otevřel ústa. Jen opat zdá se nyní klidný.

Mladá žena stojí, usmívá se v rozpacích. Je oslněna prudkou září voskovic a velmi bledá. Jahodové rty dýchají heslo:

„Vindobona.“

Potom rozpačitě podala, mírně se klaníc, opatovi bílou škartu.

Vladaři hledí na ženu a na opata, třesou se zvědavostí.

Ten galantně nakloněn, kyne pravici:

„Vítej nám do kláštera, milá panno!“

Obrací se ke knížatům:

„Panna Klára. Byla mi už dříve hlášena. Přináší zajisté vážné zprávy od našich věrných z města i hradu.“

Albrecht se vrtí v křesle. Zikmund, ještě nedůvěřiv, větrí jako ohař. Ale škarta, kterou panna podala opatu a ten králi, obsahuje smluvené znaky měšťanů.

Uklidňují se. Vzduch v síni je volnější, stěny i obrazy zmizely, před nimi stojí jen žena.

Také ona se upokojila, rozhlíží se v oslnivém světle lustrů. Mdlý úsměv se objevil na sličné tváři. Vnímavému králi se zdá, že ten úsměv jasněji než voskovice ozářil večeřadlo. Byl okouzlující.

Už před obležením zavázali se tři vlivní měšťané posílat za tučnou odměnu do Louky zprávy. Panna je vítána, přináší první zvěsti po porážce tak kruté, že po ní ještě dnes žhnou knížecí útroby. Kluge, Sauer a Ohneserge sdělují: Po bitvě mezi vůdci ostrahy vypukl těžký svár při rozdělení kořisti. Brzy, v příhodné chvíli věrní otevrou svému králi městské brány.

Zaradovali se nad tou novinou.

„Otče, otče,“ praví rozjasněný král, „v klášteře svatých otců premonstrátů žena? Sapristi!“

To bylo přece jen nějaké překvapení pro Zikmunda. Stýskalo se mu hrubě po ženské společnosti. A nyní sličná a oddaná měšťanská panna přišla do kláštera sama, tajemně a v noci!

Podivná žena. Hlavu sklání podle mravu šlechtičen. Je zralá a vyspělá a přec tvarů útlých a dětinského výrazu. Pod dlouhými, splývavými řasami šatu vlní se rytmicky okouzující pohyb zteplého těla. Hle, měštka s vkusem a chováním šlechtičny! Soulad šatu, těla i pohybu je u ní dokonalý. U pasu visí malé zlaté jablíčko na voňavky, měšťanky nosivají stříbrné. Je zajisté z bohatého patricijského domu.

Budiž uctěna jako šlechtična, má-li její vybraný mrav a roucho. Soudě podle lahody úsměvu, není žádnou kyselou pannou.

Tato mladá žena je půvabná jak čerstvé ovoce, plné šťávy a vůně. Král se lačně pase na její úhledné postavě, hltá plná ramena a štíhlé boky i dvě půle bělostných ňader, vyhlížejících z brokátu na hrudi jako dvě mladá holoubátka.

Dveřník, jenž ji přivedl, okouní u dveří, vyhlíží vyjeveně, prodlévá a jen stěží tlumí zvědavost. Král poručil přinésti panně krmě i vína.

Povstal a požádal ji dvorně, aby usedla vedle něho. Zpozoroval zkušeným důvtipem, že se panna ostýchá a tísní v hovoru. Pohybem ruky vykázal sloužící i dveřníka ze síně.

Panna byla bledá. Není divu, po tak nebezpečné pouti cizím vojenským táborem.

S vlídným úsměvem sám naplnil číš a s úklonou ji nabídl panně. Napila se dychtivě. Usmála se půvabně na všechny tři muže.

Rázem získala královské vznětlivé srdce. Její křehkost, síla i milostnost by obloudila smysly i méně touživého muže, jakým byl král. Je vždycky připraven rozprostřít svou ochrannou náruč nad něžným stvořením, je-li sličné. Je očarován odvahou té ženy, jejím chováním i půvaby. Je tak mladá, ale statečná a obětavá, přichází od jeho věrných ze Znojma s listem, o jehož pravosti není pochybnosti. Ve chvíli nejpříhodnější přináší potěšující zprávu.

Nemohl tušit, že ctní měštěninové, Kluge, Sauer a Ohnesorge psali tu škartu pod nátlakem žhavých kleští.

Konečně se panna rozhovořila. Libý ženský alt v klášterním večeřadle! Jak ten hlas vzrušuje lovce sličných žen. Večer končí slibně. Král plove v žertovném rozmaru, oplývá milostí a výmluvností. Velmi vhodná náhrada za selskou Sabinku ze Ztraceného mlýna. Rozhodně si vyžádá na noc příjemné společnosti krasavice. Měšťanská panna z patricijské rodiny bude jistě oblažena poctou vyspati se s králem.

Vévoda se vzdálil za tělesnou potřebou. Vínem i ženou opojený král omluviv se panně, odvádí opata do výklenku večeřadla. S úsměvem praví latinou:

„Zítřejší vám vyzpovídám, milý otče! Ta žena nás opájí víc než víno.“

Opat s nejlíbeznějším úsměvem se klaní:

„Nespěchejte s pokáním, Vaše Veličenstvo. Hříchy králů jsou velmi lehké, ty odfoukneme jako prašné peří. To jen hříchy sedláků a čeledí jsou těžké. Ty odvážíme od zpovědnic na vozech silnou přípřeží, jako kopy smradlavého hnoje. Na sedláky zvlášť nemůžeme býti nikdy dosti přísní. Je to nadmíru obmyslná a vypočítavá sběř. Žádá od duchovních, aby ji vedli cestou trnitou do nebeského ráje, ale bez hrozby a nátisku svým průvodcům a pastýřům groše z hrsti nepustí. Proto hříchy těch krkounů a chámů, nečistým duchem lakoty posedlých, zasluhují tvrdého trestu i pokání. Ale kroky vladařů, jak známo, vede Prozřetelnost a ta ví, co chce. Nesluší se řeholníku, aby jeho vůli rušil.“

„A jaké jsou hříchy řeholníků?“ směje se král.

„Také ony jsou lehčí plev, nejedná-li se o novice, zloděje, kteří vykrádají klášterní špiže, sýpky a kuchyně. Netrudte, Milosti, své urozené hlavu. Králové nemusí bránit tlaku své touhy. Chce-li něco uherský král a budoucí císař Svaté říše římské, chce to i nebe. Respektují velice Váš vybraný vkus, Veličenstvo. Panna je přesličná.“

„Otče, otče, jaký vy jste lichotník!“

Zatímco ve výklenku vesele žvatlali a hovořili, panna k nim pohlížela plaše. Její bílá ruka otvírá pod deskou stolu zlaté jablíčko a potom s chvějícím se malíčkem se pohybuje nad zlatými poháry vladařů, jak by žehkala vínu. Když sune prsty k poháru opatovu, král se obrací. Bílý prášek se sype na stůl, sotva uspěla setřít z desky stolu jeho stopu. Panna byla bílá jako sníh.

Král s úsměvem se jí omluvil a přisedl. I vévoda se vrátil. Na bílé líce panny se vrací ponenáhlu zase červeň, když pozoruje u všech bezstarostný úsměv a klidnou pohodu.

Ještě chvíli seděli a pili. Král tone v nejlepším rozmaru, je červený jako jesen v době tření a dívka se mu jeví vábná jako roztoužená hořavka. Zapomněl na přísné oči a tváře opatů na zdi. Byla zde jen žena a erotické ovzduší kolem ní.

Vévoda dřímá, až tvrdě usnul. Opat považuje za vhodné, aby se diskrétně vzdálil. Nechce krále rušit. Pozoruje, že jeho rozmluva s pannou se rozvíjí slibně a k nevyhnutelnému závěru. Král jest přece nejproslulejším umělcem a kouzelníkem ve svádění žen.

Ale Jeho Veličenstvu bylo pojednou nevolno u žaludku a odchází ze síně.

Když se vrátil, ohlédl se po křesle, kde seděla panna.

Bylo prázdné!

Vévoda spí vedle jak dubový špalek a chrápe v dokonalé bezpečnosti. Žena zmizela z večeřadla.

Král chvíli vyčkává, ale potom poplašeně zvoní!

Přispěchavší opat i dveřník vzbouřili všechnu čeled' i ostrahu. Všichni hledali zoufale ženu, ale nebylo jí. Zmizela hbitě a tajemně.

Opilý vévoda se probudil. Diví se:

„Proč tropí tolik hluku pro jednu pannu?“

Vypil ještě pohár vína a dal se odvésti na lože.

Ještě než se ten podivný a pitvorný večer završil a než vladaři ulehli, počalo se oběma prudce zdýmat, zoufale kručet a žbluňkat v břiše.

Když krále svlékali, třásl se hněvem a zimnicí. Ulehl. Byl zemdlen, ale je příliš znepokojen a rozerván, než aby usnul. Žaludek se mu obrací podivnou křečí.

„Snad jsme trochu více pili,“ utěšoval se. „Málo snáším. Náš děd snesl víc, to byl bohatýrský piják a rytíř.“

Jindy spával dobře. Ale dnes spánek kroužil a těkal daleko kolem něho a neusedal na královské čelo. Střeva se mu obracela v bolestech. Zuřil. Teprve k ránu málo zdříml. Jen chvíli plul v polosnu a zas se probudil, sténaje bolestí a hněvem. Neboť blankou polosnu do jeho lože se vloudila k němu ta prokletá děvka, ta dcera satanova. Přilehla k němu a jak se svíjel v křeči, škubala mu bradu a smála se jako čarodějnice jeho směšné bezmocnosti a jak mu večer z hladkých a chtivých prstů unikla.

Ani vévoda však té prokleté noci oka nezamhouřil

Ve večeřadle zatím sluhové uklízeli tabuli.

Opat, převor i všichni řeholníci už spí.

Martin usedl majestátně do křesla, kde seděl vévoda. Zachariáš hrál krále, Matouš opata.

„Přeje si Vaše Veličenstvo ještě kousek studeného kapouna nebo úhoře?“

„Nikoliv, posloužím si bukačí paštikou.“

Zachariáš se ptá krále:

„Jak Vaší Milosti chutná vrbovecké?“

„Odhání všechnu tíhu od srdce.“

„A šatovské?“

„To je příhodné proti starostem.“

„A retzké z Rakous?“

„Zahání bolesti u pupku.“

Nabírali si hojně lžícemi i prsty z plných mís, žvýkali, polykali s bohatýrskou chutí a smáli se bezstarostně.

„Jen si popřejte, Vaše Milosti, však nám milý Pánbůh požehná a dobří sedláci špiže zas naplní,“ pobízí Matouš, coby opat.

Martin vévoda uvažuje:

„Považujme si toho božího daru. Jak ti cizí potentáti vytáhnou paty z Louky, bude nás opat zase krmit utrejchovou kaší bez omastku a hořkou jak mezulán. Utrhneš-li hrozen nebo jablíčko v sadu, posadí tě do černé kobky a uloží měsíční půst, nezachrání tě ani svaté dřevo kříže. Půst doplní vhodným kázáním: kdo vás, nevěřící holomci, uhlídá? Připojí poučení, jak přejídání škodí a častý půst uzdravuje. Bůh ví, z čeho mu narostl jeho bytelný pupek a pandur jako buben.“

Okny klášterní prelatury a večeradla barevnými záblesky se míhají hvězdy. Ty se smějí. Opravdu se smějí. Komu? Králi i vévodovi, zmítajícím se na loži, nebo veselým nezvaným hostům, majestátu u kapouna, bukačí paštiky, jak si připíjejí na zdraví šatovským, vrboveckým a retzkým? Och, ty hvězdy!